

Qui hi ha darrere l'objectiu? Rescatem la nostra història!

El nostre repte: Enfoca, pregunta, descobreix! Quins secrets amaguen les fotos antigues de casa teva? Ens ajudes a revelar la història de la nostra ciutat?

Producte final: Creació d'un Foto-reportatge biogràfic familiar (entrevista i recull de fotografies històriques i actuals).

- **Nivell:** Educació Primària (6è)
- **Àrees:** Coneixement del Medi Natural, Social i Cultural / Llengua catalana i literatura / Educació en Valors Cívics i Ètics.
- **Temporalització:** 6 sessions

Situació d'Aprenentatge:

Qui hi ha darrere l'objectiu? Rescatem la nostra història.

1. Descripció i Justificació

Aquesta situació d'aprenentatge (SDA) neix de la necessitat de visibilitzar el paper de les dones en la història i desmuntar estereotips de gènere en professions tradicionalment masculinitzades. Prenent el joc de taula *Qui és quina? Les dones de Terrassa* i la figura de Joana Biarnés i Florensa (primera fotoperiodista de l'Estat) com a fil conductor, la proposta convida l'alumnat a entendre la càmera fotogràfica i l'art com eines d'investigació històrica i reivindicació social.

La SDA s'emmarca en el context del passat recent de Terrassa, posant el focus en l'època dels processos migratoris dels anys cinquanta i seixanta (durant el franquisme), i la tragèdia de les Riuades del 1962 provocades per una DANA (Gota Freda). L'activitat està plenament justificada perquè permet a l'alumnat connectar l'aprenentatge de la història local, els fenòmens meteorològics i la realitat social amb la seva pròpia història familiar (processos migratoris), afavorint el desenvolupament del pensament històric i la formació d'una ciutadania crítica i compromesa

Repte: Enfoca, pregunta, descobreix! Quins secrets amaguen les fotos antigues de casa teva? Ens ajudes a revelar la veritable història de la nostra ciutat?

2. Objectius d'Aprenentatge

1. **Analitzar** la trajectòria de Joana Biarnés i Florensa i el context històric del franquisme per reivindicar el paper històric de les dones i desmuntar estereotips en professions masculinitzades.
2. **Interpretar** fenòmens meteorològics (DANA), expressions artístiques (Joan Vila Grau) i fonts orals familiars per comprendre fets rellevants de la història local i els problemes econòmics i socials derivats, com les Riuades de 1962 i els processos migratoris.
3. **Crear** un foto-reportatge biogràfic familiar aplicant la regla periodística de les 5W (que poden ser 7): què, qui, quan, on, per què, com, per a què), i el llenguatge visual per preservar i comunicar la memòria històrica des d'una ciutadania crítica.
4. **Distingir** fets, opinions, biaixos de gènere i intencionalitats en les imatges i els relats mediàtics per desenvolupar l'empatia històrica i un judici propi argumentat.

3. Competències Específiques i Criteris d'Avaluació (Cicle Superior - 6è)

Coneixement del Medi Natural, Social i Cultural	
Competència Específica	Criteris d'Avaluació (CA)
Competència específica 2: Plantejar-se preguntes sobre el món i aplicar el pensament científic per interpretar fenòmens i prendre decisions ètiques.	CA 2.2: Buscar, seleccionar i contrastar informació de fonts analògiques i digitals fiables per a la recerca escolar, amb acompanyament o guiatge del professorat, si s'escau. CA 2.5: Adaptar el missatge i el format a l'audiència per comunicar i justificar els resultats de les investigacions.
Competència específica 6: Analitzar la intervenció humana en l'entorn per afrontar problemes i aportar solucions.	CA 6.1: Analitzar la intervenció humana i aportar opinions fonamentades per fer front a problemes ecosocials com els derivats de les riuades.
Competència específica 7: Interpretar canvis i continuïtats del medi, analitzant-ne les causes i conseqüències per entendre el present.	CA 7.1: Relacionar esdeveniments per interpretar els canvis del present com a producte del passat (per exemple, la configuració dels barris actuals arran dels processos migratoris). CA 7.2: Analitzar els canvis històrics a partir de les relacions de causalitat i successió, entenent la causalitat directa entre el sinistre de les Riuades del 1962 i el fet que centenars de persones visquessin en condicions precàries tan a prop de la riera.

Competència específica 8: Defensar la diversitat i la igualtat de gènere, mostrant empatia per construir una societat equitativa.

CA 8.1: Posicionar-se críticament a favor de la igualtat de gènere i rebutjar estereotips o conductes sexistes, prenent com a model la determinació de Joana Biarnés a l'hora d'obrir-se camí com a fotoperiodista en una professió tradicionalment masculinitzada i en el context de la dictadura franquista.

Educació en Valors Cívics i Ètics

Competència específica 2: Actuar d'acord amb valors cívics i ètics per promoure una convivència pacífica i democràtica.

CA 2.1: Investigar sobre la naturalesa social i política de l'ésser humà en el marc d'una convivència democràtica, valorant l'onada de solidaritat local i internacional que es va donar immediatament després de la tragèdia de les Riuades del 1962 (com ara l'ajut arribat de França, que dona nom a una escola de Terrassa), i contrastant aquesta xarxa de suport ciutadà amb la manca de drets i l'abandonament institucional durant la dictadura.

4. Sabers

Àrea curricular	Sabers específics
Coneixement del Medi Natural, Social i Cultural	Memòria històrica local i demografia: Anàlisi de dinàmiques demogràfiques a través d'històries de vida i relats familiars per comprendre el context sociopolític del franquisme i l'arribada de persones d'altres comunitats a Terrassa.
	Reptes del món actual (Medi Natural): Explicació de canvis a la superfície de la Terra i de fenòmens meteorològics extrems (Gota Freda / DANA) i la seva relació directa amb els riscos que comporten.
	Lliçons del passat i intervenció humana: Anàlisi crítica de l'especulació urbanística i la construcció a les lleres de la riera per comprendre les veritables causes de l'elevada mortalitat durant les Riudes del 1962, recolzant-se en l'anàlisi de fonts com el gravat "Memòria del fang" de Joan Vila Grau.
Educació en Valors Cívics i Ètics	La perspectiva de gènere: Reconeixement dels col·lectius invisibilitzats a la història i superació dels estereotips de gènere en l'àmbit professional, prenent l'actitud pionera de Joana Biarnés i Florensa i les dones del joc Qui és quina? com a referents.
	Valors cívics i ciutadania democràtica: Reflexió ètica sobre la manca de drets, la negligència institucional i la injustícia social durant la dictadura en contrast amb l'onada de solidaritat ciutadana i internacional sorgida arran de la tragèdia.
Llengua Catalana i Literatura	Alfabetització informacional: Cerca, selecció i interpretació de dades procedents de fonts històriques (orals, documentals i fotogràfiques) per analitzar el passat i distingir els fets verificables de les opinions.
	Comunicació oral i escrita: Construcció de relats sobre esdeveniments històrics i comunicació dels resultats de la recerca mitjançant l'elaboració d'un foto-reportatge biogràfic familiar, redactant peus de foto i aplicant la regla periodística de les 5W (Qui, què, quan, on i per què).

5. Desenvolupament de la Situació d'Aprenentatge

1. Activitats inicials i d'exploració (Què en sabem?)

- **Sessió 1. El punt de partida lúdic i la descoberta:**
 - L'alumnat juga unes partides ràpides al joc de taula *Qui és quina? Les dones de Terrassa*.
 - En acabar, es posa el focus en la targeta de Joana Biarnés i Florensa i es planteja el repte de la SDA. Es comparteixen els objectius i com s'avaluarà el foto-reportatge final.
- **Pluja d'idees i activació de coneixements:** Es mostren fotografies històriques impactants (de la Joana Biarnés i Florensa, Gerda Taro, Francesc Boix i Campo, Nick Ut, etc.) i es reflexiona amb les preguntes guia: *Què fa un fotoperiodista? Quin valor creus que té la seva feina? Quin poder creus que pot tenir una foto? Les fotografies poden canviar la història?...* (Veure guia didàctica) ANNEX 1: L'impacte del fotoperiodisme

 ANNEX 1: L'Impacte del Fotoperiodisme.pptx

2. Activitats de desenvolupament (Aprenem nous continguts)

- **Sessió 2. Mirada al documental i context històric:**
 - Visualització d'extractes clau del documental *Una entre tots* sobre Joana Biarnés. [Joana Biarnés, una entre tots - 3Cat](#)
 - S'analitza el context del franquisme i s'obre un debat guiat sobre els obstacles que va trobar pel sol fet de ser dona. (Veure guia didàctica)
 - ANNEX 2: Documental - Una entre tots
- **Sessió 3. La Gota Freda i la memòria del fang:**
 - Mitjançant una presentació, s'explica què és una Gota Freda (DANA) i s'entén l'origen meteorològic de les Riudes del 1962. ANNEX 3: Què és la gota freda?
 - S'analitza l'impactant gravat "Memòria del fang" de Joan Vila Grau per veure com l'art expressa la tragèdia. Saps què és la GOTA FREDa.pptx
 - S'obre un debat ecosocial i cívic: *Va ser només la pluja? Qui va permetre construir a la riera?* Es valora l'onada de solidaritat local i internacional en contrast amb la negligència institucional.

 Exposició Riuda (1962-2012) Ajuntament de Terrassa.pdf

- **Taller d'expressió escrita:** L'alumnat redacta un peu de foto per a una imatge històrica aplicant la regla periodística de les 5W (Què, Qui, Quan, On i Per què, Com, Per a què,...).
- ANNEX 4: Memòria Riuada 1962

3. Activitats d'estructuració (Què hem après?)

- **Sessió 4. Preparació del treball de camp "Petits fotoperiodistes":**
 - S'organitzen els equips de 3 persones i es reparteixen els rols (fotògraf/a, redactor/a, personatge observador).
 - Es planifica l'entrevista que faran a un avi, àvia o familiar gran. Es llegeix la pauta d'entrevista i es repassa la llista de comprovació perquè tinguin clar com investigar l'origen de la família, les condicions laborals, el gènere i la memòria de les Riudes.
- ANNEX 5: Pauta d'entrevista
- ANNEX 6: Llista de comprovació de l'entrevista

4. Activitats d'aplicació i d'avaluació (Apliquem el que hem après)

- **Sessió 5. El Treball de Camp (Fora de l'aula):**
 - Aplicació pràctica del repte com a tasca autònoma. L'alumnat realitza l'entrevista per rescatar la història de vida familiar, recopila i digitalitza la fotografia familiar d'arxiu i fa fotografies noves del seu familiar o entorn, buscant transmetre una història de vida familiar autèntica i propera.
- **Sessió 6. Exposició, presentació i avaluació:**
 - Creació d'una "Galeria de l'escola" on s'imprimeixen i s'exposen els foto-reportatges (les fotos antigues i noves acompanyades dels peus de foto i dels codis QR amb l'àudio de l'entrevista).
 - **Tancament i retorn:** Es torna a fer una ronda ràpida del *Qui és quina?* per valorar com ara es comprèn la transcendència de personatges com la Joana Biarnés i Florensa un cop han fet la seva pròpia recerca familiar.
 - **Avaluació:** Ús de la rúbrica per part del professorat i compliment de la pauta de coavaluació per part dels equips.
 - Ús de la rúbrica i pauta de coavaluació.
 - ANNEX 7: Rúbrica d'un sol punt

6. Breu descripció de com s'aborden els vectors en aquesta situació d'aprenentatge

- **Perspectiva de gènere:** És el vector vertebrador d'aquesta proposta. Mitjançant el joc "Qui és quina? Les dones de Terrassa" i l'estudi profund de la trajectòria de Joana Biarnés i Florensa, l'alumnat pren consciència de les aportacions femenines en l'àmbit professional, analitza les dificultats viscudes per les dones durant el franquisme i desmunta els estereotips de gènere associats a professions històricament masculinitzades.
- **Ciutadania democràtica i consciència global:** S'aplica a l'hora d'analitzar el fotoperiodisme com a eina de memòria i denúncia social. La recerca històrica sobre les Riuades del 1962 i els processos migratoris cap a Terrassa permet a l'alumnat formar-se com a persones compromeses, empàtiques i capaces d'entendre les desigualtats i promoure canvis des del pensament crític.
- **Aprenentatges competencials:** S'assegura un aprenentatge profund i funcional, ja que l'alumnat passa de l'anàlisi teòrica a l'aplicació pràctica fent treball de camp. Actuant com a periodistes reals, han de resoldre un repte autèntic: planificar una entrevista, capturar imatges i elaborar un foto-reportatge complet.
- **Qualitat de l'educació de les llengües:** Es treballa de manera transversal a l'exigir a l'alumnat el domini de la llengua en diferents registres: des de la preparació i execució de l'entrevista oral al familiar, fins a la comprensió audiovisual del documental i la producció escrita amb els peus de foto aplicant la norma de les 5W.
- **Universalitat del currículum:** S'assoleix plantejant una SDA que utilitza múltiples llenguatges i recursos (un joc de taula, un documental audiovisual, anàlisi fotogràfica, expressió oral i escrita), permetent que tot l'alumnat trobi la seva manera de participar i expressar-se amb èxit.
- **Benestar emocional:** S'afavoreix positivament a través del treball de camp familiar. El fet d'entrevistar els avis i àvies, escoltar les seves històries de vida i entendre d'on venen enforteix els vincles afectius intergeneracionals, l'arrelament personal i la identitat pròpia dels adolescents.

ANNEXOS: MATERIALS PER AL PROFESSORAT I L'ALUMNAT

ANNEX 1:

Guia per al Professorat - L'Impacte del Fotoperiodisme

Objectiu de la dinàmica: Que l'alumnat compregui que una fotografia no és només una imatge bonica o de record, sinó un document històric, una eina de denúncia i una prova dels fets.

Dinàmica: Projectem les imatges d'una en una a la pissarra digital (sense revelar el context immediatament). Deixem uns segons de silenci perquè l'observin, i després llançem les preguntes guia.

- **Fotografia 1: Francesc Boix i Campo i les proves de l'horror**
 - **Imatge:** Fotografia presa per Francesc Boix i Campo on es veuen dirigents nazis visitant la pedrera del camp de concentració i extermini de Mauthausen.
 - **Context:** Francesc Boix i Campo va arriscar la vida per amagar milers de negatius que demostraven els crims nazis, utilitzats com a proves als Judicis de Nuremberg.
 - **Preguntes guia:** Què hi veieu en aquesta imatge? Creieu que sense aquestes imatges hauria estat igual de fàcil condemnar els culpables? Per què una fotografia pot ser considerada una prova legal?

- **Fotografia 2: Gerda Taro i la Guerra Civil**
 - **Imatge:** Fotografia de Gerda Taro amb milicianes (dones republicanes) rebent instrucció militar a la Guerra Civil Espanyola.
 - **Context:** Pionera del fotoperiodisme de guerra, va documentar la Guerra d'Espanya des de primera línia i va ser la primera fotoperiodista a morir cobrint un conflicte.
 - **Preguntes guia:** Us sorprèn veure dones en aquesta actitud a la dècada de 1930? Què ens explica aquesta imatge sobre el paper de la dona que potser els llibres no ens diuen de manera tan directa? Per què és tan important anar als llocs de conflicte en lloc d'explicar-ho des de lluny?

- **Fotografia 3: La "Nena del Napalm" (Nick Ut)**
 - **Imatge:** Phan Thi Kim Phúc corrent fugint d'un atac aeri al Vietnam el 1972.
 - **Context:** La imatge va donar la volta al món i va canviar l'opinió pública americana, precipitant el final de la guerra.
 - **Preguntes guia:** Quines emocions us transmet aquesta imatge? Com creieu que una simple imatge pot aconseguir que la societat o els governs canviïn d'opinió?

- **Fotografia 4: Connectant amb l'entorn proper (Riuades o Joana Biarnés i Florensa)**

- **Imatge:** Fotografia de les Riuades del Vallès de 1962 o de Joana Biarnés i Florensa treballant envoltada d'homes.
 - **Context:** Serveix de pont per connectar les grans tragèdies mundials amb la història local i familiar.
 - **Preguntes guia:** Sabeu de quin lloc és aquesta foto? Com creieu que es van sentir les persones del barri en veure aquestes imatges? Creieu que les fotografies dels vostres avis amaguen històries tan intenses com aquestes?
-
- **Fotografia 5: L'exili republicà i els camps de concentració (Josep Bartolí i Guiu)**
 - **Imatge:** Fotografia de les platges d'Argelers el 1939 plena de refugiats, al costat d'una il·lustració de Josep Bartolí i Guiu.
 - **Context:** La Retirada republicana cap a França i els camps de concentració improvisats a les platges.
 - **Preguntes guia:** Què pot transmetre un dibuix fet a mà per un refugiat que potser una fotografia no arriba a captar de la mateixa manera? Us recorda a alguna situació que estigui passant al món actualment?
-
- **Fotografia 6: Alan Kurdi i el drama de la migració actual**
 - **Imatge:** El nen siria Alan Kurdi trobat sense vida a la platja de Turquia (2015).
 - **Context:** Símbol de la crisi dels refugiats sirians i del fracàs de les polítiques d'acollida europees.
 - **Preguntes guia:** Quin dret creieu que és més important: el respecte a la intimitat o el deure del periodisme de mostrar al món una injustícia perquè la societat reaccioni?

ANNEX 2:

Guia Didàctica per al Professorat. Qüestionari per treballar la comprensió del documental *Joana Biarnés, una entre tots*.

Sense ficció - Joana Biarnés, una entre tots - 3Cat

1. La pionera: Descobrint una vocació

- **Preguntes per a l'alumnat:** Qui va ser Joana Biarnés i Florensa i per què diem que va fer història al nostre país? D'on li venia aquesta passió per la fotografia?
- **Idees clau (per al professorat):**
 - Destacar que va ser la primera dona fotoperiodista de l'Estat espanyol.
 - Fer èmfasi en el paper del seu pare, fotògraf esportiu, que la va introduir a la professió i al laboratori de revelat, confiant en les seves capacitats malgrat els prejudicis de l'època.

2. Els obstacles del franquisme: Treballar en un món d'homes

- **Preguntes per a l'alumnat:** Imagineu-vos anar a fer la vostra feina i que us diguin "Vés a fregar plats" o us prohibeixin entrar a un recinte esportiu (camp de futbol). Quines dificultats concretes i comentaris masculistes va patir la Joana durant la dictadura?
- **Idees clau (per al professorat):**
 - Aclarir com estava mal vist que una dona portés pantalons o corregués per cobrir una notícia.
 - Recordar l'episodi del camp de futbol on l'àrbitre va aturar el partit perquè ella hi era, o com se li exigien permisos especials només pel seu gènere.

3. Coratge i determinació: L'actitud davant l'adversitat

- **Preguntes per a l'alumnat:** Com reaccionava la Joana davant d'aquests comentaris i prohibicions: es rendia o lluitava? Quina actitud creus que calia tenir per obrir-se camí en un món d'homes durant la dictadura?
- **Idees clau (per al professorat):**
 - Guiar l'alumnat perquè utilitzi termes com: *valentia*, *tossuderia*, *astúcia*, *professionalitat*, *passió*.
 - Comentar com utilitzava el seu talent fotogràfic i la seva professionalitat per guanyar-se el respecte, demostrant que feia la feina igual o millor que els seus companys homes.

4. La memòria de Terrassa: El vincle amb la ciutat

- **Preguntes per a l'alumnat:** La Joana va néixer i viure a Terrassa. Quin paper tan important va jugar durant la tràgica nit de les Riuades del 1962? Per què el seu arxiu és fonamental per a la nostra ciutat?
- **Idees clau (per al professorat):**
 - Recordar que ella va ser sobre el terreny documentant la catàstrofe, el fang, la destrucció i la pèrdua humana des de la primera línia i l'empatia.
 - Remarcar que gràcies a les seves imatges tenim una memòria visual inesborrable d'aquell fet històric clau per a Terrassa i els moviments veïnals posteriors.

5. Reflexió i perspectiva de gènere: Contra l'oblit

- **Preguntes per a l'alumnat:** Si va ser tan important, tan pionera i tan bona fotògrafa... per què creieu que la seva història va estar amagada i oblidada durant tants anys? Per què és important que la vostra generació conegui la seva història?
- **Idees clau (per al professorat):**
 - Explicar el concepte d'"invisibilització": la història l'acostumaven a escriure (i premiar) els homes, deixant al marge els mèrits femenins.
 - Concloure destacant la necessitat de recuperar aquests referents perquè tant noies com nois sàpiguen que poden arribar on vulguin, superant els estereotips de gènere.

ANNEX 3: Guia de la Sessió 3 - Què és la GOTA FREDA? (La DANA del 1962 i l'Art)

Part 1: Conceptes Generals

- **Què és la gota freda o DANA? Quan es produeixen i per què?** Explicació del xoc de fronts d'aire fred i calent i l'evaporació del Mediterrani com a causes fonamentals d'aquest fenomen meteorològic extrem. [Gota Freda o DANA: Què és? Com es produeix? | betevé](#)

Part 2: La Catàstrofe i les Conseqüències (25 de setembre de 1962)

- **Què va succeir a Terrassa i al Vallès?** Repàs històric i geogràfic de la magnitud de la tragèdia.
- **Anàlisi visual: "Memòria del fang" de Joan Vila Grau.** Es projecta el gravat (blanc, negre i marró). Aquesta obra la va realitzar 2 mesos després de la riuada, impactat en trobar el cadàver d'una dona entre els matolls. *Pregunta a l'alumnat: Què creus que va voler explicar o transmetre l'artista amb aquest dibuix?*

Part 3: Analitzem i arribem a conclusions (Debat ecosocial i ètic)

- **Es podrien haver evitat les gairebé 1.000 víctimes? Hi havia culpables?** Debat sobre la responsabilitat humana més allà del fenomen natural.
- **Era ètic vendre habitatges a la Riera de les Arenes?** Anàlisi de l'especulació, qui es va enriquir amb aquestes vendes i qui ho va permetre des de les institucions franquistes.

ANNEX 4: Guia Didàctica per al Professorat - Bibliografia Riuada de 1962

Llibres d'investigació històrica i memòria:

- Valls Vila, Jaume. *La riuada de 1962. La catàstrofe que sacsejà la Terrassa invertebrada del franquisme*.
- Aquesta obra, escrita pel periodista sabadellenc Jaume Valls Vila, narra els fets de forma cronològica i situa la tragèdia en el seu context polític i social.
- El llibre aporta fotografies, testimonis de persones que ho van viure i abundants dades històriques.
- És un document clau per treballar el pensament crític a l'aula, ja que denuncia que l'alta mortaldat va ser conseqüència de la nul·la planificació urbanística, l'especulació i la despreocupació de les autoritats franquistes envers les barraques de les famílies immigrades.

Fonts Gràfiques i Arxius (per treballar el fotoperiodisme local):

- **Arxiu Històric de Terrassa i Arxiu Comarcal del Vallès Occidental (ACVOC-AHT):** Disposa de fons fotogràfics sobre el desastre que s'han anat digitalitzant i que es poden buscar al portal "Arxius en línia" de la Generalitat amb paraules clau com "riuada Terrassa 1962". <https://arxiusenlinia.cultura.gencat.cat/>. Aquest és el portal centralitzat on pots accedir als fons de l'Arxiu Comarcal del Vallès Occidental i buscar les imatges digitalitzades.
- **Web de l'Ajuntament de Terrassa:** [La riuada del 1962 - Ajuntament de Terrassa](#) [Commemoració dels 62 anys de les riudes - Ajuntament de Terrassa](#) on es commemora el 62è aniversari. S'explica com el setembre de 2024 es va celebrar el *Ple de la Dignitat* i es presenta a l'alumnat el **primer cens oficial de víctimes**, creat pel Centre d'Estudis Històrics de Terrassa, l'Arxiu Comarcal <https://opendaCens víctimes mortals aiguats 1962>

Recursos complementaris (Audiovisuals i Literatura):

- Lázaro, Esther (2022). *Els nens de la riuada*. Un documental d'investigació sobre les misterioses desaparicions de menors a Terrassa arran de la catàstrofe, ideal per ampliar el context social de l'època. [Sense ficció - Els nens de la riuada - 3Cat](#)

- Baró, Santi (2019). *La filla de la tempesta*. Novel·la juvenil ambientada a la Terrassa de les riudes, molt útil si es vol establir un treball transversal amb el departament de Llengua i Literatura Catalana.

Revistes i Dossiers Monogràfics:

- *Els Vallesos*, núm. 3 (Primavera-Estiu 2012). Carpeteta especial: "La riuada del 62".
- Aquesta publicació inclou un ampli dossier dedicat a commemorar el 50è aniversari de les inundacions, amb articles de context, testimonis de supervivents i divers material gràfic que ajuda a entendre l'impacte de la tragèdia tant a Terrassa com a la resta del Vallès. És un recurs molt recomanable per extreure'n fragments de lectura breus per a l'alumnat de 1r d'ESO.

Articles de premsa:

- **"Memoria de la riada del 62"** (El Periódico, 2012). Aquest article contextualitza els fets de la nit del 25 de setembre de 1962, quan una tempesta va descarregar 225 litres per metre quadrat en tres hores al Vallès Occidental. A més de donar xifres clares (un miler de víctimes, 4.400 persones sense llar i greus pèrdues econòmiques), el text ressenya l'obra del periodista Jaume Valls Vila i resulta ideal per treballar el pensament crític a l'aula. L'article posa l'accent en el fet que la gran mortaldat no va ser només fruit d'un caprici de la providència o de l'aiguat, sinó que hi va tenir molt a veure l'especulació, la manca de planificació urbanística i la gran despreocupació de les autoritats franquistes per la proliferació de barraques construïdes per immigrants a les lleres seques dels rius. Es tracta d'un text perfecte per denunciar que es van intentar eludir responsabilitats. [Memoria de la riada del 62](#)
- **"La memòria de la riuada del 1962 al Vallès"** (El Món, 2024). Aquest és un article molt recent que ajudarà l'alumnat a entendre com es manté viu el record d'aquesta tragèdia més de seixanta anys després, establint un vincle entre els fets històrics d'aquell moment, l'impacte al territori i com ho aborda el periodisme actual de la comarca. [La memòria de la riuada del 1962 al Vallès](#)
- [Exposició Riuada \(1962-2012\) Ajuntament de Terrassa.pdf](#)
- [Juan Sánchez \(Article supervivent1962\).jpg](#)

ANNEX 5:

Pauta d'entrevista: Qui hi ha darrere l'objectiu? Rescatem la nostra història.

1. Dades personals i la regla de les 5W

- **Qui? (Who):** Quin és el teu nom complet, en quin any vas néixer i quin parentiu tenim?
- **Quan i On? (When - Where):** A quina ciutat o poble vas néixer? On vas passar la teva infantesa? Per què vas venir a Terrassa?...

2. La infantesa i l'arribada a Terrassa

- Com era l'escola i el teu barri quan eres petit/a? A què jugàveu al carrer?
- Si vas néixer fora de Catalunya, **per què (Why)** vas decidir venir a viure a Terrassa? **Com** va ser l'arribada i els primers anys a la ciutat?

3. El treball i els rols de gènere

- A quina edat vas començar a treballar i quin va ser el teu primer ofici? Com eren les condicions laborals? Eren les mateixes per als homes i per a les dones?
- A la fotògrafa Joana Biarnés li van arribar a dir "Vés a fregar els plats" per fer la seva feina. A la teva època, creus que homes i dones tenien les mateixes oportunitats per triar professió? Com es notaven les diferències?

4. Memòria històrica, justícia ecosocial i rescat fotogràfic

- Com es vivia el dia a dia durant l'època de la dictadura? Quines coses estaven prohibides que ara ens semblarien normals?
- Recordes la gran DANA (Gota Freda) i les Riudes del 1962 a Terrassa? Com ho vas viure a casa vostra o com us va afectar? Per què creus que va ser possible que centenars de famílies haguessin de viure en llocs tan perillosos, a prop de la riera? Creus que s'haurien pogut evitar tantes pèrdues si no s'hagués permès l'especulació d'aquells terrenys? Recordes la solidaritat de la gent o l'ajuda que va arribar de fora, com de França?
- **Què? (What):** Em pots ensenyar una fotografia antiga teva que tingui una història especial darrere? Em pots explicar qui hi surt, on éreu i què estava passant en aquell moment?

ANNEX 6: Llista de comprovació: Missió Fotoperiodista

Fase 1: Abans de l'entrevista (La Preparació)

- [] He acordat un dia i una hora amb el meu avi, àvia o familiar per fer l'entrevista amb calma.
- [] Els he explicat l'objectiu del treball: rescatar la nostra història familiar per fer un foto-reportatge a l'escola.
- [] He revisat que tinc el mòbil o la gravadora amb bateria suficient i espai a la memòria.
- [] Tinc a mà la **Pauta d'entrevista** (amb les preguntes sobre les 5W, les condicions laborals, el gènere i les Riuades del 1962).
- [] Tinc una llibreta i un bolígraf preparats per apuntar dates, noms de llocs o dades importants.
- [] Tenim clar com ens repartim la feina a l'equip (qui fa les preguntes, qui fa les fotos, qui pren notes).

Fase 2: Durant l'entrevista (Acció!)

- [] He demanat permís abans de començar a gravar l'àudio o fer fotografies.
- [] He fet les preguntes clau sobre com era la vida durant la dictadura i si homes i dones tenien les mateixes condicions i oportunitats.
- [] He preguntat per l'arribada a Terrassa, com van viure la DANA (Gota Freda) i les Riuades, i si recorden la solidaritat d'aquells dies.
- [] He escoltat amb atenció i respecte, sense interrompre (si s'emocionen, els deixo el seu temps).
- [] He comprovat de tant en tant que l'àudio s'està gravant correctament.

Fase 3: El rescat fotogràfic i les fotos noves (L'ull de Joana Biarnés i Florensa)

- [] Els he demanat que m'ensenyin àlbums o fotografies antigues de la seva joventut o infantesa.
- [] Hem escollit junts **LA FOTOGRAFIA** (la que té la història més interessant al darrere per aplicar les 5W).
- [] **Còpia digital:** He fet una foto ben enfocada, sense reflexos de llum, a la fotografia antiga que hem triat.
- [] **Noves fotografies (Molt important!):** M'he recordat de fer fotos noves com una autèntica fotoperiodista! (Exemples: un retrat actual del meu avi/àvia somrient, un pla detall de les seves mans agafant la foto antiga, o de l'entorn on estem fent l'entrevista).

Fase 4: Després de l'entrevista (El Tancament)

- [] He donat les gràcies a l'avi, àvia o familiar pel seu temps i per compartir les seves històries i records amb mi.
- [] He revisat el mòbil per assegurar-me que l'àudio se sent bé i que les fotografies no han quedat borroses.
- [] He compartit l'àudio i les fotografies amb la resta del meu equip de l'escola perquè puguem muntar el foto-reportatge final.

ANNEX 7: Instruments d'Avaluació - Rúbrica d'un sol punt. d'Avaluació del

Aspectes a millorar (Què cal revisar?)	Estàndard de qualitat esperat (Indicadors d'assoliment - CA 6è Primària)	Evidències d'excel·lència (Què ho fa destacar?)
	RECERCA, COMUNICACIÓ I LENGUATGE VISUAL (CA 2.2 i 2.5 de Medi): El foto-reportatge exposat inclou la fotografia històrica i la nova de manera ben contrastada i justificada. El peu de foto aplica correctament la regla periodística de les 5W, adequant el format a l'audiència. S'hi inclou correctament l'àudio (QR) com a font oral.	
	TEMPS HISTÒRIC I INTERVENCIÓ HUMANA (CA 6.1, 7.1 i 7.2 de Medi / CA 2.1 de Valors): El reportatge i l'anàlisi contextualitzen coherentment la història de vida familiar amb la història de Terrassa. Demostra comprensió de les causes de les Riudes (meteorològiques i humanes/especulació) i dels processos migratoris, qüestionant la manca de protecció social i valorant la solidaritat ciutadana.	
	PERSPECTIVA DE GÈNERE I IGUALTAT (CA 8.1 de Medi / CA 2.5 de Valors): El text es posiciona críticament sobre els rols de gènere, les desigualtats laborals i els estereotips de l'època, utilitzant la reflexió de l'entrevista i models com Joana Biarnés i Florensa per reivindicar l'agència femenina.	

Pauta de Coavaluació (Per a l'alumnat)

Valora del 1 al 4 (1=Gens, 4=Molt) la feina del teu equip en els següents aspectes:

- **Responsabilitat i Rol:** He complert la meva tasca a l'equip (fotògraf/a, redactor/a, ...) durant la preparació i el treball de camp?
- **Empatia i Escolta:** He mostrat respecte, escolta activa i interès durant l'entrevista al familiar?

- **Contribució al producte:** He aportat idees clares per seleccionar la fotografia, redactar el text (les 5W) i muntar l'exposició final?
- **Reflexió conjunta:** He participat als debats del grup sobre les migracions durant el franquisme, la DANA, l'especulació, la solidaritat i el masclisme de la dictadura?

Criteris de valoració	Jo (Autoavaluació)	Company/a 1: _____	Company/a 2: _____
Responsabilitat i Rol: He complert la meva tasca a l'equip (fotògraf/a, redactor/a, ...) durant la preparació i el treball de camp?			
Empatia i Escolta: He mostrat respecte, escolta activa i interès durant l'entrevista a la persona familiar?			
Contribució al producte: He aportat bones idees per seleccionar la fotografia, redactar el text amb les 5W i muntar el reportatge per a l'exposició?			
Reflexió conjunta: He participat activament en els debats del grup sobre les migracions durant el franquisme, l'especulació, les Riudes i els estereotips de gènere?			